

Вистава «Голодний гріх»

(прем'єра 2006)

Режисер – Олександр Білозуб

Художник-постановник – Володимир Карашевський

Гриць Летючий: Олександр Форманчук

Олена Варварич

«ГОЛОДНИЙ ГРІХ».

ТЕАТРАЛЬНА ВЕРСІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НОВЕЛІСТИКИ

На сцені Центру театрального мистецтва ім. Леся Курбаса представлено черговий експеримент – сценічне втілення новели українського письменника Василя Стефаника «Новина», яку здійснив режисер Олександр Білозуб. У ролі головного героя – актор Театру ім. І. Франка Олександр Форманчук. Відомо, що така українська новелістика – матеріал не з простих: до нього звертаються здебільшого режисери, яких приваблюють мистецькі пошуки і які розуміють театр як творчу лабораторію. До Олександра Білозуба виставу за текстами Василя Стефаника у столиці поставив Дмитро Богомазов, художній керівник театру «Вільна сцена».

«Голодний гріх» є моновиставою, монологом-сповіддю головного героя – Гриця Летючого, історія якого, напевне, відома усім ще із «шкільної» української літератури. Герой, втративши надію на порятунок, залишившись наодинці з бідною і двома малими дітьми, вирішує «врятувати» їх від голодного існування, власноруч вбити: він топить молодшу дочку, а старша залишається жити лише тому, що «випросилася» в батька.

Композиційно вистава відтворює текстову побудову твору Василя Стефаника: від початку глядач дізнається про факт злочину, сприймає кульмінацію сценічного твору, а вже потім, з монологу Гриця, дізнається про обставини і умови цієї страшної трагедії.

Вистава Олександра Білозуба, незважаючи на її складність, – жива, етнічна: жовтогарячі соняшники – картинка на задньому плані, що натякають на живописність українського села, закриваються чорною завісою нестатків та голоду, і перед глядачем постає вже зовсім інша картина, котра відтворює гнітючу атмосферу життя народу, лихоліття та голодомору.

Українські народні пісні є музичним обрамленням сценічного твору і викликають щемке почуття, додають виставі інтимності, дозволяють зануритися у страшні моменти минулого України.

Сценографічні апартаменти вистави «Голодний гріх» досить невибагливі, проте не позбавлені алегоричного значення: купа землі, із якої поступово «виринає» і сам герой, миска з водою, яка буде використовуватися як багатофункціональний художній елемент, і згодом символізуватиме завершення життя молодшої доньки Гриця. Лейтмотивом вистави є хрест: як символ віри (герой носить хрест на шиї, час від часу звертаючись до нього), а також хрест, що за допомогою світла з'являється на стелі. До речі, усі ці елементи — і купа землі (могила для багатьох представників того страшного для України часу), і хрест, який змушений нести кожен герой новел Стефаніка, дозволяє говорити про створення на сцені, так би мовити, «єдиного авторського тексту», елементи якого можуть мандрувати з одного сценічного твору до іншого.

Звичайно, основне психологічне «навантаження» вистави — на акторові. Незважаючи на молодість і, на перший погляд, здається, зовнішню невідповідність атмосфері новел Стефаніка, Олександр Форманчук передає трагічний настрій вистави, в основі якої — особиста драма однієї людини. Він скоромовкою, немов одержимий, повторює одні і ті самі репліки, що є свідченням пригніченості, психологічної кризи Гриця Летючого, вміло використовує артикуляційні прийоми, задля відтворення специфіки західно-українського діалекту. Хаотичні рухи актора, божевільні танці (знову ж таки — аналогія із останнім танком родини Дідухів у «Камінному Хресті»), надривні істеричні пісні — все це працює на створення характеру чоловіка, який, через бідкування та споглядання того, як в'януть від голоду діти, втрачає людську сутність.

І, звичайно, мабуть, кожного глядача вражає сцена вбивства: скручений із близьни вузлик, який є алегорією сповитої дитини, герой повільно, немов тяж-

«Голодний гріх»

кий вантаж, волочить по підлозі, а потім похапцем, намагаючись зробити це швидко і рвучко, топить його у мисці з водою. Він губить хрест, який не зміг вберегти його від трагедії, і звучать старовинні українські пісні, немов поєднуючи сучасного глядача із минулим, у якому було все — і розкішні соняшники, і родинне щастя, і страшний голодний гріх...

Газета «День» 2.03.2007

ВИСТАВИ
